

UN FONS D'ART en evolució al MUSEU D'HISTÒRIA DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

Jordi Colomeda
Xavier Roca

El gros principal del fons d'art del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols està compost per pintura i dibuix dels segles XIX i XX, especialment de la segona meitat del segle XIX i primera meitat del segle XX. La política d'adquisicions del Museu en aquesta col·lecció gira, com en les altres, al voltant del territori. Aquest lligam territorial es pot fer evident en relació amb l'autor o amb la temàtica de l'obra, i es tenen en compte tant els seus valors històrics com artístics.

Les obres que componen el fons d'art del museu segueixen, doncs, dues línies bàsiques que sovint són coincidents: la d'artistes que han tingut una especial vinculació amb la nostra ciutat i la d'obres que reflecteixen d'una manera o altra el paisatge físic i humà de Sant Feliu. El gruix de les adquisicions s'ha realitzat mitjançant donacions, però també han tingut un paper important les compres i els llegats. Una de les fonts més importants d'enriquiment del nostre patrimoni artístic han estat les exposicions que s'han fet de diferents artistes, els quals participaven i participen encara avui en aquest enriquiment mitjançant la donació d'una de les obres exposades. Darrerament també cal esmentar les obres que ingressen per la concessió d'un premi, com els atorgats en les diferents edicions del Concurs de Pintura Ràpida Ciutat de Sant Feliu de Guíxols i la Biennal Internacional de Dibuix Josep Amat.

Un dels primers impulsors històrics del creixement del fons d'art fou Josep Berga i Boada, tant amb la donació de la seva pròpia obra com amb diferents adquisicions d'altres autors. Cal recordar que Josep Berga i Boada fou director del Museu d'Història i director de l'Escola de Belles Arts de Sant Feliu de Guíxols entre 1912 i 1923, any de la seva mort, i que la vinculació del Museu amb l'Escola de Belles Arts de Sant Feliu va suposar un increment important del nostre fons d'art.(1)

Els autors inclosos en aquest fons són de tendències dispars, des del paisatgisme fins a l'abstracció, passant per l'expressionisme o l'art conceptual. Així, en major o menor mesura, la majoria de corrents artístics hi tenen representació. Una atenció especial

mereix el cas del pintor Josep Albertí (1913-1993), que va deixar un important llegat a la ciutat, amb més de 200 obres i gran quantitat d'apunts, poemes manuscrits i documentació.(2)

En parlar dels diferents artistes representats en el nostre fons cal diferenciar entre els que podem anomenar històrics i els

Ronald B. Kitaj *What is a comparison*
(adquirida el 2006).

Núria Quevedo, *Carrer del Sol*.

contemporanis. Del primer grup en destacarem els següents: Josep Berga i Boada, Josep Berga i Boix, Jaume Pons Martí, Pere Caimó, Josep Amat, Joan Torrent Buch, Joan Bordàs, Vicens Borràs, Eliseo Palà, Emili Vilà, Joan Carreró, John Palmer, Eugene Jean Pujol, el mateix Josep Albertí o Gertrudis Romaguera. Es tracta d'autors amb diferents graus de reconeixement artístic però, en tot cas, molt vinculats a la ciutat: alguns eren directament guixolecs, altres hi establiren la seva residència durant un temps o hi passaren temporades d'estiu, però en tots els casos tingueren relació amb el territori, el paisatge i la gent d'aquestes contrades. La majoria han reflectit aspectes històrics i socials de Sant Feliu, ja sigui de l'art, del paisatge, de les persones, de les festes i tradicions populars, de l'urbanisme...

Alguns d'aquests autors, com Berga i Boix, Berga i Boada, F. Pons Joan, J. Pons Martí, P. Caimó, Josep Amat o Torrent Buch, són exemples que il·lustren un passat artístic ric, de gran efervescència pictòrica, i on Sant Feliu, com altres punts de la Costa Brava, va ser niu i redós d'artistes, ja fos pel seu paisatge verge i abrupte o per l'espai de repòs i recolliment que representava. El fet és que aquesta volada de pintors que van recalcar en la nostra vila han deixat el seu llegat al fons pictòric del Museu d'Història de Sant Feliu, i encara avui mantenen la seva vigència i són valorats per la majoria de visitants, sigui per la nostàlgia d'un Sant Feliu passat o per pur plaer estètic.

Tot i que la majoria d'artistes que es poden incloure en aquest grup ja estan representats històricament al Museu, de tant en tant

realitzem alguna nova incorporació al fons que ens ajuda a completar aquest apartat, com són els casos d'una donació d'una obra de Jaume Pons Martí, el 2002; l'adquisició d'una tècnica mixta sobre paper d'Emili Vilà que representa una escena de bany a la platja de Sant Pol, el 1993, o les donacions d'obres de Josep Albertí o Gertrudis Romaguera, el 2004. Més darrerament, el 2005 el Museu va adquirir un oli sobre tela de Jaume Pons Martí amb el títol *Pescadors a la platja*, i aquest any ha rebut la donació d'un dibuix de la Fundació Privada Josep Amat, un retrat de Gaziell, obra del mateix Josep Amat.

El segon grup d'artistes, que hem anomenat contemporanis,

Josep Albertí,
Paisatge urbà.

està format majoritàriament per pintors de la segona meitat del segle XX, encara vius, que representen l'art actual al nostre territori, tant el vinculat a escoles tradicionals com el pertanyent a les noves tendències. Aquests autors reflecteixen l'accentuat eclecticisme actual de la pintura i l'art i ens mostren noves visions de la realitat, plàcides o turmentades, documentals o conceptuals.

Es tracta d'un col·lectiu realment ampli i complex, i seria injust intentar fer una llista d'autors seleccionant-ne només alguns. Centrarem l'atenció en un grup particular d'artistes de caire internacional la vinculació dels quals amb Sant Feliu de Guíxols s'ha acabat traduïnt en la presència d'obra seva al fons museístic de la ciutat.

Parlarem de quatre autors, que podem dividir en dos parells en funció de la seva relació amb la ciutat. El primer està marcat per l'exili. Totes dues persones, l'una nascuda a Sant Feliu de Guíxols i l'altra a Barcelona, es van haver d'exiliar un cop acabada la Guerra Civil, però aquest viatge els portà a indrets diferents. En canvi, en el seu retorn, en ambdós casos ensopagaren amb un racó de la Costa Brava que des de molt antic s'ha anomenat Guíxols. Són Joan Jordà, guixolenc que va haver de fugir amb la família durant la

Joan Jordà s/t (sèrie «Degolladors», 1999).

seva infantesa a França, i Núria Quevedo, barcelonina que en el mateix cas va acabar a la República Democràtica Alemanya.

Joan Jordà va viure i patir la cruesa d'una guerra civil i de l'exili a França, el seu lloc actual de residència. Tot i que va experimentar el despertar artístic en una època madura de la seva vida, la seva obra reflecteix aquella tragèdia que va viure en primera persona.

La seva pintura transmet aquest patiment, mostra una visió tràgica i turmentada del seu passat, i combina cruesa d'imatges i creuament de visions i estats d'ànims, amb figures demacrades i quadres d'abstracció dramàtica. Jordà va tornar a Sant Feliu de Guíxols amb motiu de l'exposició temporal que va realitzar a Barcelona i al Museu d'Història amb el suport de la Generalitat de Catalunya, i des d'aleshores ha mantingut una relació estreta amb la ciutat, que ha culminat amb la donació de sis olis sobre tela al Museu de les sèries «Degolladors» i «Captius».

John Palmer.
Paisatge s/t.

Jaume Pons Martí,
Pescadors a la platja,
(adquirit el 2005).

Núria Quevedo és avui una reconeguda artista instal·lada a Berlín, però ha trobat en la nostra ciutat el seu lligam amb les arrels i hi passa sovint llargues temporades. Formada a l'antiga RDA i amb relacions artístiques i personals amb personatges de la talla d'Andreas Kaembach, Christa Wolf i Marta Pessarrodona, ens va obsequiar el 2006 amb una exposició que va portar per títol «Núria Quevedo. Obra sobre paper i tela». (3) Amb motiu d'aquesta exposició l'artista també va fer donació de dues obres de temàtica vinculada a la ciutat: un llapis i oli sobre paper que porta per títol *Carrer del Sol* i una aquarel·la sobre paper titulada *Cala assolada amb figura*.

Pel que fa a la segon parella d'artistes, està formada per un pintor anglès i un d'americà que van venir a raure a Sant Feliu i que, de forma estable o intermitent, van acabar establint una forta relació amb la ciutat: John Palmer i Ronald B. Kitaj.

John Palmer (Bristol 1927 – SFG 2005) era un pintor anglès establert a la casa Rovira de Sant Feliu de Guíxols, i tenia per companya i model principal Patricia Langdon-Davies; ambdós eren personatges molt estimats a la vila. John Palmer té una reconeguda trajectòria a Anglaterra, on va exposar en les principals galeries londinenques. Els seus últims anys els va passar a Sant Feliu, i la seva obra ha reflectit l'atmosfera guixolenca, a través de paisatges o retrats familiars impregnats per la llum especial que entrava per la finestra del seu estudi de l'antiga fàbrica Rovira. La seva obra és clara i directa, amb un traç tremolós però definitori. Després de l'exposició temporal «Artista i model. John Palmer i Patricia Langdon-Davis», (4) el febrer de 2007 els hereus de l'artista van fer donació al Museu de tres obres: dos retrats de l'autor i de Patricia i un paisatge de l'entorn de la ciutat.

Ronald B. Kitaj és un important artista nascut el 1932 a Cleveland però amb un fort sentiment d'apàtrida. Vinculat a l'escola

de Londres, va ser el postulator d'un *diasporisme* interior que lligava amb el seu desarrelament i la seva condició de jueu. El 1953, en què va visitar per primer cop Sant Feliu de Guíxols, va ser el inici d'una llarga relació amb la ciutat que marcà significativament la seva obra i que va tenir el seu punt final el 1982. (5) No fou, però, fins al 2006 que el Museu tingué l'oportunitat d'aconseguir una representació de la seva obra amb

l'adquisició d'una litografia a 17 colors titulada *What is a Comparison*, de 1964, on a més de referents polítics i socials de les nostres contrades podem observar alguns elements relacionats amb l'arquitectura industrial ganxona i el tren de Sant Feliu de Guíxols a Girona, elements que comparteix amb una altra obra seva, un oli sobre tela que porta per títol *Where The Railroad Leaves The Sea*.

Creiem que podem afirmar que el nostre fons està en constant evolució. Aquesta filosofia, que ens empeny a incorporar-hi nous noms i noves obres per tal de trobar aquells aspectes que ens falten per a un millor coneixement històric i social del nostre entorn immediat, ens ha de servir per construir un fons que reflecteixi la nostra realitat artística, comunitària i territorial i que ens ajudi a difondre els valors i les idees necessaris per analitzar el nostre present i, tant com sigui possible, projectar un futur millor.

Jordi Colomeda i Xavier Roca formen part de l'equip tècnic del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols.

Notes

1. Vegeu: COLOMEDA, J. i altres. *Empremtes. Fem parlar els objectes de la nostra comunitat*. Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, 2004, p. 15 a 19. I: ALEMANY, S. i altres. *L'escola de Belles Arts. Josep Berga i Boada / Joan Bordàs i Salellas*. Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, 2006.
2. Vegeu: DIVERSOS AUTORS. *José Albertí (1913-1993)*. Museu d'Art de Girona, 2001.
3. Vegeu el catàleg: DIVERSOS AUTORS. *Núria Quevedo. Obra sobre paper i tela*. Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols / Diputació de Girona, 2006.
4. Vegeu el catàleg: DIVERSOS AUTORS. *Artista i model. John Palmer i Patricia Langdon-Davis*. Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, 2006.
5. LEON, A. «R. B. Kitaj a Sant Feliu. Pintant la Llibertat», a *L'Arjau*, núm. 44. Sant Feliu de Guíxols, novembre 2002, p. 13-15